

POSTANOWIENIE

Dnia 21 lutego 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący)

SSN Zbigniew Myszka

SSN Herbert Szurgacz (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi Ministra Zdrowia
na uchwałę Prezydium Okręgowej Rady Pielęgniarek i Położnych /.../ z dnia 12 czerwca 2006 r. w sprawie przeszkolenia A. S. po przerwie dłuższej niż 5 lat w wykonywaniu zawodu pielęgniarki
i na § 1 pkt 1 uchwały Prezydium Okręgowej Rady Pielęgniarek i Położnych z dnia 31 października 2006 r. w sprawie skierowania na przeszkolenie po przerwie dłuższej niż 5 lat w wykonywaniu zawodu pielęgniarki i położnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 21 lutego 2007 r.,

uchyla obie uchwały w zaskarżonej części.

Uzasadnienie

Na podstawie uchwały Nr 44/P/IV/2006 z dnia 12 czerwca 2006 r. wydanej na podstawie art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 19 kwietnia 1991 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych (Dz.U. Nr 41, poz. 178 ze zm.) i art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 5 lipca 1996 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz.U. z 2001 r. Nr 57, poz. 602 ze zm.) oraz uchwały Nr 8/IV/2005 r. ORPiP z dnia 9 marca 2005 r. w sprawie przyjęcia programu przeszkolenia, które pielęgniarka i położna powinna odbyć po przerwie dłuższej niż 5 lat w wykonywaniu zawodu, Prezydium Okręgowej Rady Pielęgniarek i Położnych /.../ uchwałą z dnia 31 października 2006 r. stwierdziło, iż

A. S. posiada przerwę dłuższą niż 5 lat w wykonywaniu zawodu pielęgniarki oraz że powinna odbyć przeszkolenie w SP ZOZ Szpitalu Wojewódzkim zgodnie z obowiązującym regulaminem.

W dniu 24 stycznia 2007 r. skargę na powyższe uchwały złożył Minister Zdrowia, zaskarżając je w całości. Zarzucił ich sprzeczność z prawem oraz naruszenie art. 15 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 5 lipca 1996 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (tekst jednolity: Dz.U. z 2001 r. Nr 57, poz. 602 ze zm.) w zw. z art. 10 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 19 kwietnia 1991 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych (Dz.U. z 1991 r. Nr 41, poz. 178 ze zm.). Skarżący podniósł, iż organ samorządu zawodowego określając obowiązek odbycia przez A. S. przeszkolenia po przerwie w wykonywaniu zawodu pielęgniarki trwającej dłużej niż 5 lat, nie uwzględnił faktu ukończenia przez pielęgniarkę, w okresie przerwy i przed złożeniem wniosku o ponowne dopuszczenie do wykonywania zawodu, wyższych studiów pielęgniarskich na Wydziale Zdrowia Publicznego Akademii Medycznej [...] i uzyskania przez nią tytułu magistra. W uzasadnieniu wskazał, iż kończąc studia magisterskie na kierunku pielęgniarstwo, A. S. znalazła się w sytuacji analogicznej do tej, w której należy umiejscowić osobę, która po raz pierwszy uzyskuje możliwość uzyskania stwierdzenia prawa wykonywania zawodu pielęgniarki (art. 11 ust. 2 pkt 2 w zw. z art. 7 ust. 2 pkt 3 lit. a ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej). Fakt, iż ukończenie przez A. S. szkoły pielęgniarskiej, będącej szkołą wyższą prowadzącą kształcenie w formie studiów magisterskich, nastąpiło w momencie, gdy posiadała już ona stwierdzone prawo wykonywania zawodu pielęgniarki, nie może skutkować w stosunku do pielęgniarki wymaganiami idącymi dalej niż te, które ustawa o zawodach pielęgniarki i położnej stawia przed osobą, która dopiero w następstwie ukończenia szkoły pielęgniarskiej nabywa uprawnienie do ubiegania się o stwierdzenie prawa wykonywania zawodu (pierwotne nabycie prawa wykonywania zawodu pielęgniarki w następstwie ukończenia szkoły pielęgniarskiej). Zaskarżone uchwały abstrahują od dyspozycji zawartej w ramach art. 10 pkt 2 i 3 ustawy o samorządzie pielęgniarek i położnych. W myśl tego przepisu członkowie samorządu pielęgniarek i położnych mają prawo korzystać z pomocy okręgowych izb pielęgniarek i położnych w zakresie zapewnienia właściwych warunków wykonywania zawodu jak i prawo do korzystania z ochrony i pomocy prawnej

organów izb. Sam samorząd zawodowy został bowiem powołany nie tylko do sprawowania pieczy i nadzoru nad należytym wykonywaniem zawodu pielęgniarki i położnej, ale też w celu dbałości o interesy zawodowe, społeczne i gospodarcze całego środowiska zawodowego pielęgniarek, a także o interesy poszczególnych członków tej grupy zawodowej. W sprawie niniejszej samorząd nie dostrzegł istoty sytuacji faktycznej, w jakiej znalazła się A. S., i potraktował ją jak każdą inną osobę, która w okresie przerwy nie miała nic wspólnego z zawodem pielęgniarki. Ugodził tym samym w istotny sposób w interes zawodowy pielęgniarki, w znacznym stopniu utrudniając jej racjonalne kontynuowanie działalności zawodowej. Taka wykładnia art. 15 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej w ocenie skarżącego pozostaje w sprzeczności z obowiązującym prawem i wykracza poza konstytucyjne ograniczenie wolności wykonywania zawodu (art. 65 ust. 1 Konstytucji).

Wskazując na powyższe wniósł o uchylenie w całości zaskarżonych uchwał.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

I. Ustawa z dnia 19 kwietnia o samorządzie pielęgniarek i położnych (dalej w skrócie: s.p.p.) przewiduje dwa tryby zaskarżania uchwał organów samorządu pielęgniarek i położnych: w drodze skargi Ministra Zdrowia (i Opieki Społecznej) do Sądu Najwyższego (art. 6) oraz w drodze skargi ministra właściwego do spraw zdrowia do sądu administracyjnego (art. 24 ust. 3). Kwestią wstępną, która wymaga rozważenia, jest sprawa właściwości rzeczowej Sądu Najwyższego do rozpoznania skargi Ministra Zdrowia na uchwałę Okręgowej Rady Pielęgniarek i Położnych z dnia 28 lutego 2006 r., stwierdzającej, że . S. podlega przeszkoleniu po przerwie dłuższej niż 5 lat w wykonywaniu zawodu pielęgniarki . Uchwałą Prezydium tej Rady z dnia 9 maja 2006 r. określono miejsce i czas trwania przeszkolenia.

Stosownie do art. 6 ustawy s.p.p. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej może zaskarżyć do Sądu Najwyższego pod zarzutem sprzeczności z prawem uchwały organu izby w ciągu 2 miesięcy od dnia otrzymania uchwały. Sąd Najwyższy utrzymuje zaskarżoną uchwałę w mocy lub ją uchyla. W myśl art. 24 ust. 3 Minister właściwy do spraw zdrowia może zaskarżyć do sądu administracyjnego prawomocną uchwałę samorządu pielęgniarek i położnych w sprawach, o których

mowa w ust. 2; są to uchwały okręgowej rady w sprawie stwierdzenia prawa wykonywania zawodu, wpisania na listę członków okręgowej rady bądź skreślenia z tej listy. W art. 4 ust. 1 ustawy zostały określone zadania samorządu, obejmujące m. in. sprawowanie pieczy i nadzoru nad należyтым wykonywaniem zawodu, ustalanie standardów zawodowych i standardów kwalifikacji zawodowych obowiązujących na poszczególnych stanowiskach pracy, zatwierdzanych przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej, opiniowanie programu kształcenia zawodowego. Ustęp drugi tego przepisu wskazuje formy wykonywania zadań przez samorząd i wymienia pośród nich stwierdzenie prawa wykonywania zawodu pielęgniarki i prawa wykonywania zawodu położnej oraz prowadzenie rejestru pielęgniarek i położnych.

W przytoczonym kontekście normatywnym wymaga wyjaśnienia przede wszystkim charakter uchwały podjętej przez Okręgową Radę Pielęgniarek i Położnych, w szczególności, czy jest to uchwała, której przedmiotem jest stwierdzenie prawa wykonywania zawodu.

Należy dojść do wniosku, że wymieniona uchwała nie stanowi uchwały stwierdzającej prawo wykonywania zawodu. Wynika to z jej treści, powołanej w uchwale podstawy prawnej jej wydania, a także stąd, że pielęgniarka A. S. korzysta już z prawa wykonywania zawodu. Powołany w uchwale przepis art. 24 ust. 1 pkt 6 ustawy s.p.p. dotyczy upoważnienia okręgowej rady prowadzenia bieżących spraw izby i wykonywania zadań zleconych przez Naczelną Radę, przepis art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 5 lipca 1996 r. (Dz. U. 2001, Nr. 57, poz. 602 ze zm., w skr.: z.p.p.) o zawodach pielęgniarki i położnej dotyczy spraw podjęcia wykonywania zawodu pielęgniarki lub położnej po upływie pięciu lat od ukończenia stażu podyplomowego lub po przerwie w wykonywaniu zawodu dłuższej niż pięć lat. Istotnie, w rozpoznawanej sprawie przedmiotem sporu jest obowiązek odbycia przeszkolenia przez A. S. po przerwie w wykonywaniu zawodu dłuższej niż pięć lat. Jest to materia, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy s.p.p. związana z ustalaniem standardów zawodowych i standardów kwalifikacji zawodowych pielęgniarek (i położnych) . Uchwały organów izby pod zarzutem ich sprzeczności z prawem Minister Zdrowia i Opieki Społecznej może zaskarżyć do Sądu Najwyższego.

II. Powołana ustawa o zawodach pielęgniarki i położnej w art. 11 ust. 2 stanowi, że prawo wykonywania zawodu pielęgniarki (położnej) uzyskuje osoba, która, poza posiadaniem obywatelstwa polskiego (wyjątki określają dalsze przepisy ustawy), posiadaniem dyplomu ukończenia polskiej szkoły pielęgniarskiej, posiadaniem pełnej zdolności do czynności prawnych i stanem zdrowia pozwalającym na wykonywanie zawodu - odbyła wymagany staż podyplomowy. Sprawy odbywania stażu podyplomowego szczegółowo określa przepis art. 9 ustawy oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 17 czerwca 1992 r. w sprawie trybu postępowania dotyczącego stwierdzania prawa wykonywania zawodu pielęgniarki i zawodu położnej oraz sposobu prowadzenia rejestru pielęgniarek i rejestru położnych (Dz. U. Nr 52, poz. 248, ze zm.) . W myśl art. 9 ust. 1 pielęgniarka po ukończeniu szkoły, o której mowa w art. 7 ust. 2 pkt 1 w celu uzyskania prawa wykonywania zawodu jest obowiązana do odbycia 12-miesięcznego stażu podyplomowego w zakładzie opieki zdrowotnej. Zgodnie z art. 7 ustawy pielęgniarka uzyskuje kwalifikacje zawodowe po ukończeniu szkoły pielęgniarskiej (ust. 1). Szkoła pielęgniarską w rozumieniu ustawy jest, prowadząca kształcenie w zawodzie pielęgniarki: 1) szkoła pomaturalna, 2) szkoła wyższa, prowadząca kształcenie w formie: a) studiów magisterskich jednolitych lub uzupełniających lub b) studiów wyższych zawodowych (ust. 2). Z porównania treści art. 9 ustawy z treścią art. 7 wynika jednoznacznie, że w celu uzyskania prawa wykonywania zawodu nie wymaga się odbycia obowiązkowego stażu podyplomowego w zakładzie opieki zdrowotnej od pielęgniarek, które ukończyły szkołę wyższą, prowadzącą kształcenie w formie studiów magisterskich (jednolitych lub uzupełniających) lub studiów wyższych zawodowych. Skoro więc odbycie stażu podyplomowego nie jest wymagane dla stwierdzenia prawa wykonywania zawodu w przypadku absolwentów szkoły wyższej o wskazanych kierunkach i formach kształcenia, to trudno przyjąć, by obowiązek odbycia przeszkolenia miał znajdować zastosowanie w przypadku pielęgniarek posiadających stwierdzone prawo wykonywania zawodu, po przerwie w wykonywaniu zawodu, w czasie której ukończyły one wyższe studia zawodowe, o których mowa w art. 7 ustawy i po ukończeniu których nie jest wymagane odbycie 12 miesięcznego stażu podyplomowego (art. 9 ust. 1 w związku z art. 7 ust. 2 ustawy o z.p.p.).

Przytoczoną w skardze Ministra Zdrowia argumentację celowościową należy w pełni podzielić.

Przepis art. 15 ustawy o z.p.p., według którego podjęcie wykonywania zawodu pielęgniarki (lub położnej) po upływie pięciu lat od ukończenia stażu podyplomowego lub po przerwie w wykonywaniu zawodu dłuższej niż pięć lat wymaga odbycia przeszkolenia odnosi się do innych przerw niż spowodowane studiami w szkole wyższej prowadzącej kształcenie w zawodzie pielęgniarki w formie studiów magisterskich (jednolitych lub uzupełniających) lub studiów wyższych podyplomowych. W rozpoznawanej sprawie nie jest sporne, że w okresie przerwy w wykonywaniu zawodu A. S. ukończyła wyższe studia pielęgniarskie na Wydziale Zdrowia Publicznego Akademii Medycznej [...] i uzyskała tytuł magistra. Należy więc uznać, że uchwały Nr 44/IV/2006 Okręgowej Rady Pielęgniarek i Położnych z dnia 12 czerwca 2006 r. oraz wydana w jej wykonaniu uchwała Nr 93/P/IV/2006 z dnia 31 października 2006 r. są w zaskarżonej części sprzeczne z prawem i dlatego, na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy o s.p.p. należało je uchylić.